

Hoe kun je luistervaardigheid evalueren?

1. Wat wordt bedoeld met 'luistervaardigheid'?

1.1 Een blik op het doelenkader

Vooraleer je aan de slag gaat met het evalueren van luistervaardigheid, is het belangrijk om te bekijken wat luistervaardigheid precies inhoudt. Een grondige blik op het [doelenkader](#) kan daarbij helpen.

Luisteren	Taalcompetentie		Leercompetentie		Zelfsturende competentie		Sociale competentie	
	Informatie achterhalen in... Informatie op persoonlijke en verzochte aanvragen opstaan bij... Informatie beoordelen o.b.v. eigen mening of informatie uit andere bronnen	Zich oriënteren op aspecten van de luistertaak doel, teksttype en eigen kennis, manier van lezen stroep aflezen en aandacht houden voor bereiken van dat doel	Taalachtergrond... reflecteren op taalgroep en taalgebruik en van die verschillen gebruik maken in hun taal handelen Luistertactiek ontwikkelen	Bereidheid tot nadieken over luistertaak Resultaat beoordelen in het licht van het luisterdoel, bepaalde controleren en bijsturen	Reflecteren op taalgroepsituaties en luisterstrategieën Luisterbereidheid ontwikkelen	Lezen, lezen en opdrachten plannen en organiseren Leren met nauwkeurigheid, efficiëntie, wil tot zelfstandigheid, zelfvertrouwen, Luistervenen en zelf luisteren	(Bereidheid tot naleven van verbale/non-verbale conventies Ongelijk of onmacht toegeven, kritiek behelzen en erin teren Met medeleerlingen samenwerken bij gesprekken Kritisch zijn en alleen omzien formuleren Zich weerbaar en discreet opstellen	Interesse, respect en waardering tonen voor de persoon van de andere en voor eigen en andermans cultuur (interculturele gerichtheid
1. Informatieve teksten zoals								
a. Mededeling m.b.t. school- en klasgebeuren (B)	BL							
b. Informatieve radio-uitzending (B)	OL							
c. Uiteenzetting van een medeleerling (B)	BV							
d. Uiteenzetting van een leerkracht (S)	BL							
e. Telefoongesprek (B)	M							
f. Informatieve TV-uitzending (S)	OL							
g. Gesprek (BO)	BL							
2. Activerende teksten zoals								
a. Instructie van een medeleerling (B)	BV							
b. Instructie van een leerkracht (S)	BL							
c. Instructie voor een buitenschoolse situatie (S)	BL							
d. Door leeftijdsgenoten geformuleerde oproep (BO)	OP							
3. Persuasieve teksten zoals								
a. Discussie (BO)	BL							
4. Fictionele teksten								

Niveau: B: basishoofdvak; S: structurend; BO: beoordelend

Voorbeeldteksten zijn niet exhaustief.
Legende kleuren: Rood: Leren leren
Legende publiek: mezelf (M) bekende leeftijdsgenoten (BL) Green: ICT onbekende leeftijdsgenoten (OL) Oranje: sociale vaardigheden bekende volwassenen (BV) onbekend publiek (OP)

Bovenaan in de horizontale balk staan de **competenties** die inherent verbonden zijn aan luistervaardigheid (op basis van de eindtermen Nederlands en de leergebiedoverstijgende eindtermen). **Taalcompetentie** verwijst in dit geval naar de talige handelingen, zoals zich oriënteren op de luistertaak, informatie achterhalen... **Leercompetentie** verwijst naar alles wat met het leerproces controleren en bijsturen te maken heeft. **Zelfsturende competentie** verwijst naar het in handen nemen van de luisteropdrachten: luisterbereid zijn, plannen, organiseren... **Sociale competentie** verwijst bij luisteren naar het naleven van luisterconventies, interculturele gerichtheid...

Links in de verticale balk van het doelenkader vind je dan de **soorten teksten** die volgens de eindtermen aan bod moeten komen bij luistervaardigheid. Elke tekstsoort is gecombineerd met een taalhandeling uit de tabel van de competenties. Die combinatie is aangeduid met een lettercode. Die lettercode verwijst naar het doelpubliek. De grijs ingekleurde balkjes wijzen erop dat die combinatie van tekst en taalhandeling niet verondersteld wordt op basis van de eindtermen.

Enkele voorbeelden:

Een telefoongesprek (tekstsoort) staat in combinatie met de taalhandeling 'informatie achterhalen'. De combinatie kreeg de lettercode M, omdat het telefoongesprek voor 'mezelf' (=de leerling) bedoeld is.

Een informatieve tv-uitzending (tekstsoort) staat in combinatie met de taalhandeling 'informatie op persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen'. De combinatie kreeg de lettercode OL, omdat de tv-uitzending voor onbekende leeftijdsgenoten bedoeld is.

Naast de tekstsoort staat dan ook nog eens een letter die verwijst naar het **verwerkingsniveau** van de tekst: beschrijvend, structurerend, beoordelend. **Beschrijvend** verwerken betekent informatie in grote lijnen achterhalen zoals die in teksten is opgebouwd. **Structurerend** verwerken betekent dat de informatie die in de teksten voorkomt op persoonlijke en overzichtelijke wijze moet worden geordend. **Beoordelend** verwerken betekent dat de informatie moet worden geordend op persoonlijke wijze en dat die beoordeeld wordt op basis van hetzij de eigen mening hetzij informatie uit andere bronnen¹.

Aan luistervaardigheid werken en luistervaardigheid evalueren wil dus zeggen dat doorheen het lager onderwijs al deze competenties en al deze tekstsoorten moeten aan bod komen in de lessen.

2

1.2 Hoe ga je aan de slag met je team rond het doelenkader?

Hoe je met je team een zicht krijgt op het geheel van de competenties bij luisteren, hoe je als school een leerlijn kan opstellen en hoe je dus ook een lijn krijgt in de informatie die binnenkomt op basis van je evaluatie, verneem je in het scenario [Hoe krijg je een lijn in je evaluatiebeleid?](#)

2. Het belang van het in kaart brengen van luistervaardigheid

Luistervaardigheid is een goede voorspeller van schoolsucces.² Net daarom en mede omdat lezen en schrijven nog niet kan getoetst worden bij het begin van het eerste leerjaar, is het in kaart brengen van de luistervaardigheid van leerlingen bij het begin van het eerste leerjaar zinvol (zie ook dit [scenario](#), over de overgang van kleuter- naar lager onderwijs). Daar is immers ook een specifiek evaluatie-instrument, [SALTO](#), voor ontwikkeld (cf. infra). Ook gedurende de rest van de schoolloopbaan blijft luistervaardigheid niet enkel bij Nederlands maar ook bij de andere vakken een essentiële vaardigheid om tot leren te komen (= informatie achterhalen uit beluisterde teksten, instructies begrijpen...). Het blijvend opvolgen van de luistervaardigheid is dus zeker aan de orde.

¹ Uit: Van den Branden, K. (2010). *Handboek taalbeleid basisonderwijs*. Leuven: Acco (p. 53).

² Colpin, M., S. Gysen, K. Jaspaert, R. Heymans, K. Van den Branden en M. Verhelst (2006). *Studie naar de wenselijkheid en haalbaarheid van de invoering van centrale taaltoetsen in Vlaanderen in functie van gelijke onderwijskansen*. Leuven: Centrum voor Taal en Onderwijs.

3. Hoe luistervaardigheid evalueren?

Uit onderstaand fragment uit een doorlichtingsrapport van de inspectie voor Nederlands, blijkt dat het evalueren van onder andere luistervaardigheid vaak nog een heikel punt is. Leerkrachten zijn zoekende naar een aanpak om luistervaardigheid in kaart te brengen.

'...Over luisteren en spreken is de beeldvorming eerder beperkt.' 'De gemakkelijk meetbare onderdelen vormen geen probleem maar voor luisteren zijn heel wat leerkrachten zoekende.'

3.1 Luistervaardigheid geëvalueerd met bestaande instrumenten

Onderstaande lijst biedt een overzicht van bestaande evaluatie-instrumenten die luistervaardigheid in kaart brengen. Een korte beschrijving in de tabel geeft al zeer beknopt weer hoe luistervaardigheid getoetst wordt. Door op de naam van het instrument te klikken, bekom je meer informatie. Het overzicht maakt duidelijk dat er vooral instrumenten voorhanden zijn voor het einde van de kleuterklas, het begin en het einde van de lagere school. Er is slechts één volgsysteem dat luistervaardigheid mee opneemt.

Toeters	Bedoeld voor kinderen van de derde kleuterklas . Luistervaardigheid is hier beperkt tot auditieve analyse en synthese.
Kontrabas	Bedoeld als hertoetsing na Toeters voor kinderen van de derde kleuterklas . Luistervaardigheid is hier beperkt tot auditieve analyse en synthese.
Taal voor Kleuters voor Vlaanderen	Bedoeld voor kinderen van de tweede en derde kleuterklas . De kleuters kunnen gegeven opdrachten, met betrekking tot activiteiten in de klas of op school, begrijpen.
Taalvaardigheidstoets Aanvang Lager onderwijs (TAL)	Bedoeld voor leerlingen bij de aanvang van het lager onderwijs . De leerlingen moeten dingen aanduiden op tekeningen, op basis van korte tekstjes die bij de tekeningen voorgelezen worden. Door dat al dan niet te doen, geven de leerlingen blijk van hun taalvaardigheid.
Screeningsinstrument aanvang lager onderwijs taalvaardigheid (SALTO)	Bedoeld voor leerlingen bij de aanvang van het lager onderwijs . De luistertoets meet het begrip van schoolse taalvaardigheid op een directe en integratieve manier. Met 'direct' wordt bedoeld dat de opdracht die de leerling in de taak moet uitvoeren in grote mate aansluit bij wat hij of zij in dezelfde reële taalgebruikssituatie zou moeten doen. Met 'integratief' wordt bedoeld dat verschillende vaardigheden en kennis moeten combineren om tot een goed begrip van de schoolse taalvaardigheid te komen.
Dossier Output en Kwaliteitsbewaking (DOK)	Bedoeld voor leerlingen op het einde van het lager onderwijs . DOK kiest voor een gerichte evaluatie aan de hand van een aanbodrooster en

	<p>een observatiefiche. Leerlingen worden op verschillende tijdstippen beoordeeld in diverse luistersituaties. Er worden wel enkele suggesties geleverd voor luistersituaties, maar geen concreet materiaal aangeleverd</p>
<u>Paralleltoetsen</u>	<p>Bedoeld voor leerlingen op het einde van het lager onderwijs. De leerlingen moeten luisteren naar audiofragmenten en/of videofragmenten waarbij ze achteraf vragen moeten oplossen. Met dit instrument wordt zowel het globaal als het gericht luisteren getoetst.</p>
<u>Interdiocesane proef (IDP)</u>	<p>Bedoeld voor leerlingen van het zesde leerjaar. Leerlingen krijgen een tekst te horen. Er zijn meerkeuzevragen, vragen die een kort antwoord vereisen en ook vragen waarbij de leerling de verschillende opties in de juiste chronologische volgorde moet plaatsen.</p>
<u>OVSG-toets</u>	<p>Bedoeld voor leerlingen op het einde van het lager onderwijs. De OVSG-toets wordt afgenomen op het einde van het zesde leerjaar. Hierbij worden verschillende leergebieden getoetst, waaronder ook luisteren. Luisteren wordt getoetst onder de vorm van een praktische proef waarbij tegelijkertijd ook het spreken getoetst wordt. De toets wordt daarom ook vaak afgenomen van een duo.</p>
<u>Volgsysteem lager onderwijs Taalvaardigheid (VLOT)</u>	<p>Bedoeld voor leerlingen van het tweede tot het zesde leerjaar. Luistervaardigheid is mee opgenomen in het volgsysteem.</p>
<p>Taalportfolio's: Eerste Europese taalportfolio Europees taalportfolio 9+</p>	<p>Kan gebruikt worden doorheen de hele lagere school. De taalportfolio's zijn gebaseerd op het Europees Referentiekader en leerlingen kunnen situeren welk niveau ze al behaald hebben voor de vaardigheid luisteren. De leerlingen worden hierin ondersteund met checklists.</p>

Prof. Van den Branden wijst in het *Handboek taalbeleid basisonderwijs*³ op voor- en nadelen voor het schoolteam van het gebruik van toetsen zoals SALTO:

- “Ze worden *kant-en-klaar* afgeleverd: de leerkracht hoeft de toets niet zelf te ontwikkelen.
- Ze zijn vaak *genormeerd*: dat geeft de leerkracht de kans om de waarde van de scores van haar eigen leerlingen in te schatten en te vergelijken met prestaties van een veel grotere groep van leerlingen.
- Ze zijn gemaakt door *experts*: ze illustreren voor leerkrachten hoe je een bepaalde toetstaak voor bepaalde doelstellingen (eindtermen) ontwikkelt.
- Ze zijn *ge ‘pre-test’*: er is dus uitgetoetst of de toets wel werkt voor kinderen, niet te lang is enzovoort.

³ Van den Branden, K. (2010). Handboek taalbeleid basisonderwijs. Leuven: Acco, p.152.

Toch hebben dergelijke toetsen en leerlingvolgsystemen ook nadelen en beperkingen:

- Ten eerste duwen ze het kind in een *kunstmatige situatie*: vaak worden de toetsen individueel of in heel kleine groepjes afgenomen, in een apart lokaal, met aparte werkblaadjes, soms zelfs door een andere juf, wat een breuk veroorzaakt met het normale klasgebeuren.
- Ze kosten soms *veel geld*.
- Het gaat bovendien om *momentopnames*.
- Ze focussen op vaardigheden die gemakkelijk via toetsing in kaart te brengen zijn.”

3.2 Hoe kies je het juiste instrument?

Het is niet eenvoudig om als schoolteam een keuze te maken voor een bepaald instrument. Een gouden stelregel kan helpen: **gebruik elk instrument waarvoor het bedoeld is**. Zo brengt Toeters wat luistervaardigheid betreft enkel auditieve analyse en synthese in kaart. Op basis van deze toets kan je dus uitspraken doen over de mate waarin een kind bijvoorbeeld een woord in lettergrepen kan splitsen. Functionele taalvaardigheid, namelijk dat kinderen kunnen luisteren naar opdrachten in authentieke situaties, gaat deze toets niet na. Op basis van Toeters kunnen er dus geen algemene uitspraken gedaan worden over dé luistervaardigheid van een kind. Dat kan bijvoorbeeld wel op basis van SALTO. Met SALTO wordt immers schoolse taalvaardigheid nagegaan.

3.3 Zelf luistervaardigheid in kaart brengen

Luistervaardigheid evalueren tijdens een MOMENTOPNAME

Dat er in bovenstaande lijst geen instrument is dat past binnen jouw schoolwerking of dat aansluit bij de leeftijd van jouw leerlingen hoeft geen probleem te zijn. Je kunt ook zelf als leerkracht luistervaardigheid evalueren zonder het gebruik van bestaande evaluatie-instrumenten. Onderstaande tips -mee vormgegeven door Dr. Elke Peters, die al verschillende publicaties schreef over taalassessment- bieden houvast om zelf goede luistervaardigheidstoetsen op te zetten. Ook bij het gebruik van zelfgemaakte toetsen is het belangrijk zich ervan bewust te zijn dat het gaat om een momentopname en dat enkel de taalcompetenties in kaart worden gebracht.

- **Breng luistervaardigheid in kaart en niets anders**

Om zicht te krijgen op de luistervaardigheid van de leerlingen, is het belangrijk dat leerlingen niet te veel hoeven te schrijven bij hun antwoorden. Op die manier kunnen leerlingen die minder vaardig zijn in schrijven toch nog tonen hoe luistervaardig ze zijn. Door daarmee rekening te houden verhoog je de **validiteit** van je luisteropdracht. Op een toets kan dat opgelost worden door leerlingen de juiste antwoorden te laten aanvinken. Die manier van werken past bijvoorbeeld perfect om in kaart te brengen of leerlingen zich kunnen oriënteren op het luisterdoel en of leerlingen informatie kunnen achterhalen uit informatieve teksten. Hieronder vind je een voorbeeld van een antwoordblad waar leerlingen hun antwoorden moeten op aankruisen na het beluisteren van een informatieve tekst.

Naam: Klas: Nr:

DIEREN	REDELEN WAAROM DE DIEREN ANGSTIG ZIJN	OPLOSSING
leeuw ☐	☐ bang voor de koude tijdens de wintermaanden ☐	☐ op zijn achterpoten gaan staan
hond ☐	☐ bang dat een ander dier zijn voedsel zal stelen ☐	☐ zich wegsteken of in het hok proberen te geraken
inktvis ☐	☐ bang om ergens tegen aan te vliegen ☐	☐ met zijn lange armen slaan
olifant ☐	☐ bang voor een vijand ☐	☐ in zijn hol proberen te geraken of zich plat tegen de grond drukken en heel stil blijven
konijn ☐	☐ bang van donder en misschien ook van bliksem ☐	☐ beginnen blaffen
stekelvarken ☐	☐ bang voor het donker 's nachts ☐	☐ omgedraaid naar de vijand lopen
veermuis ☐	☐ bang dat een mens of een ander dier de familie of de jongen zal bedreigen ☐	☐ krabben
	☐ bang voor iets vreemd dat in de buurt van zijn hol komt ☐	☐ een wolk van inkt spuiten
	☐ bang om gezien te worden ☐	☐ lawaal maken, met oren flapperen, van links naar rechts wliegen
	☐ bang van een beer ☐	☐ heel hard beginnen brullen, zodat de anderen weten dat er gevaar dreigt
		☐ elkaar waarschuwen met zeer hoge geluiden

© Wouter Plantinga - VLOT - vijfde leerjaar

blz 8

herflaen 5

herflaen 1

herflaen

herflaen

Uit: VLOT Leervolgsysteem vijfde leerjaar

Deze manier van antwoorden verhoogt ook de **betrouwbaarheid** van de toets. Een andere leerkracht zal op een ander moment de toets op net dezelfde manier scoren.

6

In plaats van leerlingen kruisjes te laten zetten als antwoord, kunnen ze ook iets doen, een tekening maken, een instructie naleven... Probeer dus te vermijden dat je je bij de beoordeling gaat richten op *hoe* de leerling schrijft, vertelt of samenvat.

- **Doe geen beroep op de voorkennis van de leerlingen**

Probeer erover te waken dat leerlingen niet minder goed zullen scoren doordat ze weinig of geen voorkennis hebben van het thema waarover de luisteropdracht gaat. Zo worden leerlingen die minder rijke kansen hebben van thuis uit niet benadeeld. Stel bijvoorbeeld geen vragen die sommige leerlingen correct kunnen beantwoorden zonder het fragment te hebben gehoord.

- **Maak opdrachten herkenbaar en laat ze aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen**

Leerlingen zijn meer gemotiveerd wanneer ze opdrachten kunnen beluisteren die aansluiten bij hun leefwereld. De tekstsoorten in de eindtermen geven daar al een eerste indicatie voor. Enkele voorbeelden: beluisteren van een radio-uitzending over de uitbarsting van een vulkaan, luisteren in een klasdiscussie over afspraken maken over sneeuwbalgevechten op de speelplaats, luisteren naar een mededeling van de directeur wanneer ze uitlegt hoe het leerlingenparlement werkt...

- **Bouw een opbouwende lijn in moeilijkheidsgraad**

Je kunt de luisteropdrachten die je geeft laten variëren in moeilijkheidsgraad. De moeilijkheidsgraad wordt bepaald door verschillende **parameters**. Door te variëren met deze parameters kun je een tekst meer of minder toegankelijk maken voor de leerlingen:

- Concreet onderwerp versus abstract onderwerp: luisterfragment over energie besparen in de klas versus een luisterfragment over de ecologische voetafdruk van Vlaanderen
- Tekstsoort die bekender is versus eerder onbekende tekstsoort: weerbericht op de radio versus een discussie op de radio
- Beschrijvend versus beoordelend verwerkingsniveau: vertellen wat je gehoord hebt versus je eigen mening geven bij wat je gehoord hebt
- Veel visuele ondersteuning versus weinig of geen visuele ondersteuning
- Talig minder of meer complex: luistertekst met bijvoorbeeld in hoofdzaak gekende woorden versus een tekst met veel nieuwe woorden

Spelen met deze parameters biedt ook mogelijkheden tot differentiatie binnen je evaluatie. Een anderstalige nieuwkomer in de klas kan bijvoorbeeld dezelfde luistertoets afleggen als de anderen van de klas, maar krijgt bijvoorbeeld extra visuele ondersteuning. Meer informatie over hoe je anderstalige nieuwkomers kan evalueren vind je in het scenario [Hoe breng je de competenties Nederlands van anderstalige nieuwkomers in kaart?](#)

- **Maak er geen geheugentoets van**

Om te vermijden dat er gespeild wordt naar wat een leerling kan onthouden, eerder dan naar wat hij gehoord heeft kunnen volgende aandachtspunten helpen:

- Laat de taak of de toets zo snel mogelijk aansluiten bij het beluisteren/bekijken van het fragment
- Vermijd detailvragen (Misschien is de leerling die informatie vergeten noteren? Wist de leerling dat ook de details belangrijk waren)

Luistervaardigheid evalueren door OBSERVATIE

Zoals al eerder gezegd heeft het evalueren van luistervaardigheid door klassieke luistertoetsen de nadelen dat het om een momentopname gaat. Breed evalueren mikt op meer. Breed evalueren wil niet enkel de luistervaardigheid op een bepaald ogenblik in kaart brengen, maar wil **het leerproces** en de taalontwikkeling van de leerlingen opvolgen. Dat heeft tot gevolg dat een klassieke luistertoets kan behouden blijven maar wordt aangevuld met observatiegegevens. Breed evalueren mikt bovendien niet enkel op het leerproces van de taalcompetenties, maar kijkt breder. Het doelenkader (cf. supra) maakt immers duidelijk dat ook andere competenties meespelen om een goede luisteraar te zijn: **leercompetentie, zelfsturende en sociale competentie**. Het zijn net die competenties die enkel kunnen in kaart gebracht worden door observatie en niet via klassieke toetsen te meten zijn.

Het observeren van deze gegevens kan in de natuurlijke dagelijkse klascontext gebeuren, waar leerlingen elke dag instructies, mondelinge boodschappen... verwerken. De leerlingen hebben op die manier ook **geen prestatiedruk** want ze worden geobserveerd in hun natuurlijke doen. Breed evalueren mikt er tevens op dat leren en evalueren samen gebeuren. Door observatie tijdens de lessen, tijdens hoekenwerk, tijdens groepswork... **verlies je als leerkracht geen tijd**, want leren en evalueren vloeit in elkaar over.

Hoe je concreet aan de slag kunt gaan met observatiewijzers, lees je [hier](#).

Onderstaande foto toont hoe een leerkracht ervoor gekozen heeft om het resultaat op het rapport voor luistervaardigheid te laten bepalen door de algemene luisterhouding van de leerlingen in de klas, de hele dag door.

Klas: 5B			
NEDERLANDS			
Technisch en expressief lezen	10	8.00	
Begrijpend lezen	10	9.17	
Spelling	10	8.42	
Stellen	10	7.50	
Taalbehouwing en taalgebruik		-	
Luisteren	10	7.50	Punten op luisterhouding in de klas.
Spreken		-	

4. Wat na het in kaart brengen van luistervaardigheid?

Breed evalueren leidt tot meer en beter leren. Daarom is het van cruciaal belang dat er aan het in kaart brengen van de luistervaardigheid een **gevolg** gegeven wordt op 2 vlakken: communiceren met de leerlingen en met de ouders over de het leerproces én passende ondersteuning aanbieden aan leerlingen die dit nodig hebben.

4.1 Communiceren met de leerlingen en de ouders over luistervaardigheid

De bevindingen van de leerkracht na de toetsen en na de observatie worden gecommuniceerd naar de leerlingen toe. Dat kan plaatsvinden tijdens kleine, spontane gesprekjes in de klas. Zo kan de leerkracht vertellen aan de leerlingen welke aspecten positief bevonden zijn tijdens het observeren en aan welke aspecten nog verder moet gewerkt worden. Rijker wordt het als de leerlingen hierbij actief betrokken worden. Zo kunnen ze zelf aangeven hoe ze zichzelf inschatten. Hun inschatting kan dan vergeleken worden met de bevindingen van de leerkracht. Hoe je dit concreet kunt aanpakken in de klas, lees je in het scenario [Hoe kan je leerlingen betrekken bij het evaluatieproces? Aan de slag met co-, self- en peer-assessment.](#)

Binnen breed evalueren is het belangrijk om niet enkel over de taalcompetenties te communiceren maar ook over de andere daaraan inherente competenties. Als je als leerkracht deze competenties in kaart brengt, maar ze niet mee opneemt in je bespreking of in je rapportering lijkt het alsof deze competenties toch van ondergeschikt belang zijn. Meer hierover kom je te weten in het scenario [Breed evalueren leidt naar breed rapporteren.](#)

Onderstaand voorbeeld uit een schoolrapport van een leerling van het vijfde leerjaar, toont aan hoe een school in de rapportering van luistervaardigheden ook sociale competenties opneemt.

evaluatie vaardigheden luisteren	Periode 1	Periode 2
Aandachtig kunnen luisteren	heel goed	voldoende
Zijn beurt afwachten	voldoende	voldoende
Waardering hebben tegenover de spreker	voldoende	voldoende
De beluisterde boodschap kunnen herhalen of uitvoeren	voldoende	heel goed

--

Handtekening klasleerkracht:

Handtekening ouders:

4.2 Ondersteuning

De bevindingen die naar boven komen door toetsing en observatie leiden idealiter tot ondersteunende maatregelen. Hoe kan er gewerkt worden in de klas dat de leerlingen kunnen werken aan hun zwakke punten? Hoe wordt er een lijst met aandachtspunten opgesteld? Welke ondersteuning kan een leerkracht bieden? Hoe kunnen leerlingen elkaar ondersteunen? Meer informatie hierover vind je in het scenario [Hoe ga je aan de slag met de resultaten van breed evalueren?](#) Sommige evaluatie-instrumenten bieden in hun handleiding informatie hoe je als leerkracht aan de slag kunt gaan en acties kunt opzetten op klas- en schoolniveau bij bepaalde toetsresultaten van de leerlingen. Die informatie vind je terug in de beschrijvende fiches van de instrumenten bij vraag 14 In de praktijk?

9

5. Bronnen

Colpin, M., e.a. (1997) Volgstelsel Lager Onderwijs Taalvaardigheid (VLOT); Deurne: Wolters Plantyn Educatieve Uitgevers.

Van den Branden, K. (2010). Handboek taalbeleid basisonderwijs. Leuven: Acco, p.152.